

## Ahilik Kurumunda Liderlik ve Rol Model Fonksiyonları

Prof. Dr. Yusuf BALCI<sup>1</sup>

### ÖZ

Bilindiği üzere, Anadolu'da 13. yüzyılda ortaya çıkan bir esnaf ve zanaatkâr örgütü olan Ahilik müessesesi Türk ekonomik ve toplumsal yapısında yüzyıllarca önemli bir konum işgal etmiştir. Abbasiler tarafından esnaf ve zanaatkârlar için kurulmuş olan fütüvvet teşkilatının bir benzeri olan Ahilik teşkilatının Anadolu'daki kurucusu Ahi Evran'dır.

Ahilik, özünde hoşgörü, dürüstlük, işini iyi ve düzgün yapma bulunan bir sistem olup, teşkilatın en önemli unsuru dayanışma ve kardeşliktir. Ahilik sistemi, bir yandan üretimin ve ekonominin temel taşı olma fonksiyonunu icra ederken, diğer taraftan toplumu ve ekonomiyi ayakta tutan ve günümüzde dahi yansımaları olan temel değerleri hayata geçirme ve insanlara benimsetme bakımından önem arz etmektedir.

Ahilik kurumu, ekonomik faaliyet icrasının odağında hem dünyevi, hem de uhrevi bir fonksiyon icra etmektedir. Bilindiği üzere İslam inancının yayılmasında tüccar Müslümanların ve özellikle tüccar Arapların büyük katkısı olmuştur. Ahilik teşkilatı içerisinde yer alan örgütler de ekonomik faaliyetlerinde kendilerine dini ve ahlaki kuralları örnek almışlardır. Dini kurallar tasavvufla da beslenmiştir. Bu sayede tüccarlar ve zanaat erbabı doğru yoldan şaşmadan ticaret yapmayı amaç edinmişlerdir.

Öyle ki, bu yapı içinde inanç, değerler, yazılı ve yazılı olmayan normlar ve ilkeler, ahlâk, mesleki etik ve tüm bunların uygulanması etkin bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Tüm bunlar hayatla-toplumla iç içe gerçekleşirken, ekonomik yapının ana unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bir toplumun başarısı, değerlerini insan yapısına, topluma, kurumlarına ve sistemlerine yansıtabilmesine bağlıdır. Ahilik müessesesi geçmişte bunu başarıyla gerçekleştirebilmiştir. Tebliğin ana vurgusu, ahilik teşkilatındaki hiyerarşide üstte yer alan özellikle ustaların ve şeyhlerin modern liderlik anlayışındaki özellikleri kuvvetle taşınması ve modern anlamda rol model fonksiyonlarını icra etmeleri ve bu yapının Türk toplumunun geçmişinde ve geleneğinde liderlik ve rol model fonksiyonlarına en etkin ve yaygın bir sistemle örnek teşkil etmesidir.

Ahilik kültürü içinde liderlik rol model kavramları önemlidir. Bu anlamda her mesleğin bir rol modeli bulunmakta olup bunların çoğunu peygamberler teşkil eder. Ahilik yapısı içinde ahlaki norm ve değerlerin insana ve hayata geçmesinde eğitim sadece bilgi ile sınırlı olmayıp, bu öğrenen ve öğreten örgütsel hiyerarşi içinde üst kategorilerin modern anlamda liderlik fonksiyonu ve özellikle ustaların hâl ile örnek olarak rol model fonksiyonları öne çıkmaktadır.

---

<sup>1</sup> İstanbul Ticaret Üniversitesi, Liderlik ve Girişimcilik Uygulama Araştırma Merkezi Müdürü

Ahilikteki liderlik modelinin, altındakileri koruyan, çatışmayan, öğreten ve destek olan “babacan liderlik” modeline uygun olduğu görülmektedir.

Bu çalışmayla, geleneksel bir kurum ve bilimsel araştırma alanı olan Ahilik teşkilatına günümüzde önemi giderek artan liderlik ve rol model boyutuyla yeni bir pencereden yaklaşım getirmek ve ilgili alanlarda çalışmalara ışık tutmak hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: *ahilik, liderlik, rol model*

## **ABSTRACT**

### **Leadership and Role Model Functions in Akhi Organization**

**Prof. Dr. Yusuf BALCI<sup>2</sup>**

The Akhi institution, an organization of tradesmen and craftsmen that emerged in Anatolia in the 13th century, occupied an important position in the Turkish economic and social structure for centuries. The founder of the Akhi organization in Anatolia, which is similar to the futuwwa organization established by the Abbasids for tradesmen and craftsmen, is Akhi Evran.

The Akhi-order is a system based on tolerance, honesty, doing one’s job well and properly. The fundamental elements of the organization are solidarity, fraternity and brotherhood. While performing the function of being the cornerstone of production and economy, the Akhi system is important in terms of realizing and making people adopt the basic values that keep the society and economy alive, which have reflections even today.

The Akhi organization performs both worldly and otherworldly-spiritual functions together at the center of economic activities. As is known, merchant Muslims and especially merchant Arabs contributed greatly to the spread of the Islamic faith. Organizations within the Akhi system also took religious and moral rules and values as examples and criteria in their economic activities. Religious rules were also fed by Sufism. In this manner, merchants and craftsmen who belonged to the Akhi organization aimed to trade and do business without deviating from the right path.

Within this structure, beliefs, values, written and unwritten norms and principles, morality, professional ethics and an effective implementation of all of these were observed. While all of these are intertwined with life and society in general, they appear as the main element of the economic structure in particular.

---

<sup>2</sup> Istanbul Commerce University, Leadership and Entrepreneurship Application and Research Center, Chairman.

The success of a society depends on its ability to reflect its values on its human structure, society, institutions and on its systems. The Akhi institution has been able to realize this successfully in our history.

The main emphasis of the paper is to indicate the strong leadership and role model functions (in the modern sense) of especially masters and sheikhs, who occupy higher positions at the hierarchy in the Akhi-order organization. We also observe that this structure sets an example for the leadership and role model functions in the past and tradition of the Turkish society with the most effective and a widespread system.

Leadership and role model concepts are important in Akhi culture. In this sense, every profession has a role model and most of them are prophets. Education is not only limited to simply transfer of knowledge, but also includes the adopting and practicing those moral norms and values in the Akhi-order structure. Hence, the leadership function of the upper categories in the modern sense and especially the role model functions of the masters as an example come to the fore in this learning and teaching organizational hierarchy. The leadership model in Akhism can be described as the "paternalistic leadership" model, in which those at higher positions, such as masters, protect, teach and support the ones at the lower categories, such as apprentices. The system is based on a vertical solidarity, rather than a conflict.

In this study and presentation, it is aimed to highlight a new aspect of the traditional Akhi organization, namely the modern leadership and role model functions in the Akhi system, which is increasingly important today, and give a lead to further studies in this field.

Keywords: *Ahilik*, Akhism, leadership, role model